

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport(VWS)
Dhr. drs. M.J. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer
(070) 373 8623

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
kwaliteitsimpuls stelsel
Vrouwenopvang en huiselijk
geweld

ons kenmerk
ECSD/U201400837

datum
19 mei 2014

Geachte heer Van Rijn,

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling staat in toenemende mate in de belangstelling. De samenleving accepteert niet meer dat geweld in de privésfeer het leven van velen ontwricht en vraagt de overheid hierin zijn rol te pakken. In deze brief leggen wij u onze ideeën voor een kwaliteitsimpuls in het stelsel Vrouwenopvang en huiselijk geweld voor.

Rijk en gemeenten staan voor de gezamenlijke opdracht om te komen tot een stelsel waarin slachtoffers en daders passende opvang en zorg ontvangen. Met ingang van 1 januari 2015 gaan we daarbij een nieuwe fase in waarbij het Rijk zich concentreert op haar systeemverantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering volledig bij de gemeenten komt te liggen. Binnen het programma RegioAanpak Veilig Thuis werken gemeenten samen met de opvanginstellingen aan afspraken om ervoor te zorgen dat we die nieuwe fase zonder problemen kunnen ingaan. Dat doen we door ervoor te zorgen dat de landelijke inkoop van specialistische zorg voor specifieke groepen goed wordt geregeld, door te bevorderen dat alle gemeenten hun samenhangende beleid beschrijven in een Regiovisie en door het ontwikkelen van een gezamenlijk kwaliteitsdocument voor de sector.

We stellen echter ook vast dat er daarnaast volop ontwikkelingen zijn: kindermishandeling en huiselijk geweld worden geïntegreerd aangepakt, dader- en slachtofferprofiel veranderen in de tijd en afspraken over kwaliteit worden steeds belangrijker. Verder heeft het nieuwe verdeelmodel van de Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU/VO) grote gevolgen die ook tot problemen kunnen leiden. In het overleg van de wethouders van de centrumgemeenten is hierover uitgebreid gesproken en is vastgesteld dat een zorgvuldige invoering van het nieuwe verdeelmodel absoluut noodzakelijk is.

Wij zijn dan ook verheugd dat u bereid bent structureel 10 miljoen euro beschikbaar te stellen om die zorgvuldige overgang mogelijk te maken en tegelijk een blijvende kwaliteitsimpuls te geven, zodat het stelsel probleemloos de volgende fase in kan gaan.

Kwaliteitsimpuls

De voorstellen die wij hieronder doen om te komen tot een kwaliteitsimpuls binnen het stelsel Vrouwenopvang en de aanpak van huiselijk geweld, zijn tot stand gekomen na consultatie van de 35 centrumgemeenten voor Vrouwenopvang en de commissie Gezondheid en Welzijn van de VNG. Uitgangspunt is dat de gezamenlijke gemeenten borgen dat het stelsel, ook landelijk gezien, goed blijft functioneren. Zo nodig zullen zij daarvoor extra maatregelen nemen, bijvoorbeeld door het maken van interregionale afspraken en het volgen van de effecten daarvan. Deze afspraken zijn er op gericht dat niemand die opvang nodig heeft tussen wal en schip valt en dat er voldoende opvangcapaciteit beschikbaar is.

Regiovisies

Kern van het gemeentelijke beleid wordt gevormd door de regiovisies, die de centrumgemeenten dit jaar samen met de regiogemeenten opstellen. De komende maanden zullen de centrumgemeenten samen met de VNG bepalen op welke onderwerpen en op welke wijze zij landelijke cijfers willen genereren om te kunnen volgen hoe de werking van de regiovisies en de kwaliteitsimpuls verloopt.

Basiskwaliteit

Kwaliteit is een belangrijk onderdeel van het programma. De Federatie Opvang stelt in overleg met de VNG een kwaliteitsdocument "Aanpak geweld in huiselijke kring" op. In eerste instantie wordt voor de residentiële opvang en ambulante zorg een handreiking opgesteld waarmee gemeenten en instellingen het gesprek over kwaliteit kunnen voeren, teneinde daar binnen hun subsidierelatie afspraken over te maken. Resultaat moet zijn dat er in 2018 is toegegroeid naar een basiskwaliteit in de opvang die voor alle aanbieders geldt. Het ligt in de bedoeling later een handreiking voor de rest van de keten te ontwikkelen.

Kinderen in de opvang

Ook de 7000 kinderen die in de opvang verblijven, horen de kwalitatief goede ondersteuning te krijgen die ze nodig hebben. Gemeenten zullen in hun afspraken met opvanginstellingen opnemen dat meekomende kinderen volgens een beproefde methodiek worden begeleid. Ze zullen daarover, vanuit hun integrale verantwoordelijkheid voor de zorg voor jeugdigen vanaf 2015, financieringsafspraken met de opvanginstellingen maken.

Veilige opvang van specifieke groepen

De centrumgemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een veilige opvang van specifieke groepen, zowel de huidige als de toekomstige. Zij zijn overtuigd van het belang en de waarde van functies die de instellingen hebben ontwikkeld. Het gaat dan om:

- a. Jonge vrouwen die slachtoffer zijn van eengerelateerd geweld waarbij sprake is van aanzienlijke dreiging en tevens complexe meervoudige problematiek.
- b. Slachtoffers met een acute vraag naar opvang buiten kantooruren vanuit eengerelateerd geweld.
- c. Slachtoffers van loverboys waarbij sprake is van aanzienlijke dreiging en tevens complexe meervoudige problematiek.
- d. Vrouwen die slachtoffer zijn van extreme geweldsdreiging, vrouw van lid van criminele bende, psychiatrisch gestoorde bedreiger.
- e. Vrouwen die te maken hebben met extreme stalking.

De centrumgemeenten zullen hiervoor een passend financieringsinstrument ontwikkelen, ook om eventuele nieuwe groepen te kunnen opvangen. Een flexibel en duurzaam stelsel is voor gemeenten het uitgangspunt.

Knooppunt huwelijksdwang en achterlating

Voor de zomer 2014 zal een centrumgemeente worden geselecteerd die een knooppunt huwelijksdwang en achterlating in zal stellen. Dit knooppunt is uiterlijk 1-1-2015 operationeel. We gaan er daarbij vanuit dat VWS bereid is subsidie te verstrekken voor de activiteiten van een kwartiermaker, die uiterlijk 1-9-2014 met zijn werkzaamheden zal starten. De financiering vanaf 2015 vindt plaats door een uitname uit de DU/VO, onder de aanname dat de kwaliteitsimpuls een structureel karakter heeft.

Slachtoffers van mensenhandel

Gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het bieden van opvang aan Nederlandse slachtoffers van mensenhandel, ongeacht de soort uitbuiting. Ook zijn gemeenten verantwoordelijk voor de buitenlandse slachtoffers van mensenhandel die een tijdelijke verblijfsvergunning hebben op grond van de B8/3 regeling. De ervaring heeft echter geleerd dat slachtoffers van mensenhandel in de opvang de nodige knelpunten opleveren. VNG en FO starten daarom een werkgroep die knelpunten die daardoor ontstaan in kaart brengt. De werkgroep zal ook voorstellen doen voor het oplossen van die knelpunten en zal daarvan de gemeenten op de hoogte stellen, bijvoorbeeld door middel van een handreiking.

Ouderenmishandeling

Eerder hebben Rijk en VNG al afgesproken om de aanpak van ouderenmishandeling tot prioriteit te maken van de aanpak van huiselijk geweld. Gemeenten nemen dit onderwerp daarom op in hun regiovisies en zullen bij de evaluatie daarvan aandacht besteden aan de beleidseffecten. Gemeenten delen de prioriteit die het Rijk aan ouderenmishandeling toekent. De VNG zal de uitkomsten van de tweede evaluatie die VWS in 2014 uitvoert, gebruiken om de aanpak van ouderenmishandeling te intensiveren. De VNG zal ten behoeve van haar leden op basis van nader te inventariseren best practices een aantal suggesties doen waarmee zij hun beleidsvoorstellen voor de signalering en de aanpak van ouderenmishandeling kunnen aanscherpen en effectiever kunnen maken. De instrumenten en producten van het Actieplan 'ouderen in veilige handen' zullen daarbij worden benut.

Landelijk telefoonnummer AMHK

Gemeenten hechten belang aan een goede koppeling tussen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit moet tot uiting komen in een goed functionerend AMHK. Gemeenten werken momenteel hard aan de vorming van AMHK's. Door een bundeling van expertise van huiselijk geweld en kindermishandeling kan het AMHK er voor zorgen dat alle gemeenten in de regio hun taken op deze beleidsterreinen met voldoende kwaliteit kunnen uitvoeren. Bereikbaarheid van dat AMHK is daarbij cruciaal. Voor het nieuw te vormen AMHK komt er daarom een landelijk telefoonnummer, dat kosteloos bereikbaar is.

Mannenopvang

De gezamenlijke gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties geldt ongeacht geslacht. De mannenopvang wordt daarmee vanaf 1 januari 2015 een verantwoordelijkheid van de gezamenlijke gemeenten. Voor invulling van deze verantwoordelijkheid zullen we gebruik maken van de evaluatie van het convenant tussen G4 en VWS die in 2014 zal plaatsvinden.

Multidisciplinaire aanpak

Binnen het gemeentelijke beleid is bijzondere aandacht voor een multidisciplinaire aanpak bij ernstige en complexe vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling, waaronder de aanpak van seksueel geweld / seksueel misbruik. Dit is een verantwoordelijkheid van meerdere partners (oa justitiële keten en zorgverzekeraars). Gemeenten nemen het initiatief om samen met die partners een landelijke dekkende infrastructuur tot stand te brengen. Veel vragen moeten hierbij echter nog worden beantwoord. Welke van de nieuwe initiatieven leveren het meeste op? Wat is hierbij de juiste schaal? Wij stellen voor om over de voortgang hiervan in goed overleg met het Rijk te blijven. Uitgangspunt bij dit alles is dat financiering van deze multidisciplinaire centra zoveel mogelijk uit bestaande reguliere financieringsstromen voor zorg- en hulpverlening plaatsvindt.

De gezamenlijke gemeenten zijn bij het ontwikkelen van dit type initiatieven mede verantwoordelijk voor een goed samenspel van de volgende functies:

- medisch advies en onderzoek;
- forensische opsporing en advies;
- psychosociale hulpverlening

Bij de inschakeling van de multidisciplinaire centra zullen de AMHK's een belangrijke rol spelen. Gemeenten zullen bevorderen dat deze centra ook toegankelijk zijn voor slachtoffers van seksueel geweld buiten de huiselijke, of familiekring, hoewel deze slachtoffers strikt genomen niet behoren tot slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het bieden van goede nazorg aan slachtoffers van seksueel misbruik behoort tot de reguliere taken van gemeenten.

Flexibiliteit

De gezamenlijke verantwoordelijkheid van gezamenlijke gemeenten houdt ook in dat innovatie en flexibiliteit in het stelsel van de aanpak van huiselijk geweld tot stand worden gebracht. Dat betekent in ieder geval dat de centrumgemeenten adequaat zullen inspelen op nieuwe ontwikkelingen en vormen van geweld, (zoals de mishandeling van ouders door hun kinderen) en dat zij initiatieven zullen nemen om te komen tot innovatieve methodieken en vormen van opvang. Wij zien een rol voor het overleg van de wethouders van de 35 centrumgemeenten om hierbij keuzes te maken en de richting te bepalen.

Tot slot

De ambitie en inzet van gemeenten om deze kwaliteitsimpuls te realiseren is groot. Natuurlijk zijn bovengenoemde onderdelen op hoofdlijnen beschreven en overleggen we graag op een later moment met u over de nadere invulling en eventuele belemmeringen die we bij het realiseren van de plannen tegen komen. De gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en Rijk voor het systeem moet daarbij leidend zijn.

Wij zijn blij dat in ons bestuurlijk overleg overeenstemming bestond over de inzet van de extra middelen voor een zachte landing van het nieuwe verdeelmodel, volgens de afspraken in het wethoudersoverleg van 29 januari 2014. Hierdoor zullen de zogenaamde 'nadeelgemeenten' pas na 2015 de teruggang voelen en kunnen de voordeelgemeenten hun voorzieningen alvast uitbouwen. Wij waarderen ook uw begrip voor de fasering van de nieuwe initiatieven, die hiermee kan samenhangen.

Wij gaan er van uit met bovenstaande afspraken een stevige basis te leggen voor een modern stelsel voor de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Wij rekenen daarbij op een goede samenwerking met het Rijk en met alle stakeholders die onmisbaar zijn om dit stelsel goed vorm te geven.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop on the left and a horizontal line extending to the right.

J. Kriens
Voorzitter directieraad